

Iz naše organizacije.

Skupne zadeve.

Jubilejska samopomoč. Razposlal sem položnice za vplačilo 2 K 10 h za rezervni zaklad za l. 1909. Pri dolžnikih sem tudi označil zastali dolg. Prosim torej, da se vsi člani drže reda in dopošljejo takoj te male zneske za letnino in dolžniki tudi dolg. Sitno je opominjati in vedno prositi. Vsak naj stori svojo dolžnost, pa vse nadlegovanje izostane!

Ig. 28. januarja 1909.

Trošt, t. č. predsednik.

Štajersko.

Učiteljsko društvo za ptujski okraj zboruje v četrtek, dne 4. februarja t. l., v slovenski okoliški šoli v Ptujju. Začetek točno ob pol 11. uri dopoldne.

Vzpored:

1. Zapisnik.
2. Dopisi in društvene zadeve.
3. Kako zbudimo zanimanje staršev za šolo. Predava tov. Anton Ogorelec, nadučitelj pri Sv. Barbari v Halozah.
4. Kje (na kateri šoli) in kdaj bi pričeli prirediti roditeljske sestanke. — Prost razgovor.
5. Vprašalna škrinjica. — (Vprašanja, napisana na listek papirja, se naj oddajo pred zborovanjem predsedniku. Vprašalec se ni treba podpisati.)
6. Slučajnosti.

Pred zborovanjem je istotam ob pol 10. uri, seja soc. odseka tega društva in pevska vaja. Peveci in pevke pridite gotovo! Po zborovanju je skupni obed v gostilnici Zupančič. Kuvert brez pijače 1 K. Skupnega obeda se udeležijo tudi nekateri ptujski Slovenci in Slovenke, prijatelji učiteljstva. Po obedu prosta zabava: petje, igranje na klavir in gosli ter tudi — ples. G. Zupančič postavi za ta dan v jedilno dvorano klavir. — Gostje, prijatelji učiteljstva, dobrodošli!

Tovariši in tovarišice, udeležite se zborovanja polnoštevilno ter privedite seboj tudi naše prijatelje, da bo 4. februar znamenit dan za nas. Svojo udeležbo za zborovanje in skupni obed so že priglasili odlični gostje; ne ostanite torej, tovariši in tovarišice, doma za pečjo, temveč pokažite z obilno udeležbo svojo stanovsko zavest.

K obilni udeležbi vabi odbor.

Pojasnilo o poslovanju socialnega odseka „Zveze“ slovenskih štajerskih učiteljev in učiteljic.

Pri zborovanju učiteljskega društva za ptujski okraj dne 14. t. m. sem govoril o uvedbi „Naročilnega lista“ ter priporočal tovarišim in tovarišicam, naj bi se ga vsak in vsaka poslužil. Opozarjal sem na veliko korist, ki ga bo učiteljstvo v celoti kakor tudi posamezniki imeli od te uvedbe. Potožil sem tudi, da se je iz ptujskega okraja do tistih dob (14. t. m.) le osem učiteljev in učiteljic poslužilo naročilnega lista.

Na to pravi ugleden tovariš, da si učiteljstvo ni prav na jasnem o poslovanju soc. odseka „Zveze“, ter je stavil na me sledeči vprašanji:

1. Kakšna so pravila socialnega odseka „Zveze“ in kakšna je garancija, da bo socialni odsek pričetno akcijo vestno vršil?

2. Uvedeno akcijo — Naročilni list — je veliko podjetje, ki ne bo dalo le ogromnega dela, temveč bo tudi mnogo stalo; kako bo socialni odsek „Zveze“ zmogel to ogromno delo in s čim si bo pokrila poslovne stroške?

Cepprav se take interpelacije nisem nadejal, me vendar ni spravilo ni za hip v zadrego, temveč sem tov. interpelantu dal takoj pojasnilo, ki je zadovoljilo njegova in vse zborovalce. In z zadovoljstvom konstatujem, da je od tega zborovanja do danes (20. t. m.) skoraj 3/4 vsega učiteljstva ptujskega okraja vposlalo „Naročilni list“ in da učiteljstvo tega okraja glede uvedbe „Naročilnega lista“ prednjači. Ker imajo mogoče — ali najbrže — še tudi v drugih okrajih enake ali slične pomisleke glede poslovanja soc. odseka „Zveze“, podajam tukaj javno pojasnilo, kakor sem odgovoril na zgoraj omenjeno interpelacijo pri zborovanju ptujskega učiteljskega društva.

K prvi točki:

Socialni odsek „Zveze“ nima nikakih svojih posebnih pravil, ker ni samostojno društvo, temveč le pododdelek vodstva „Zveze slov. štaj. učiteljev in učiteljic“. Uvedba socialnega odseka je le diferenciranje dela pri vodstvu „Zveze“ in vsa določila ter pravila „Zveze slov. štaj. učiteljev in učiteljic“ veljajo polnomočno za njen socialni odsek. Kakor so okrajni socialni odseki podrejeni vsak svojemu okrajnemu učiteljskemu društvu ter

mu odgovorni za svoja nehanja in dejanja, tako je soc. odsek „Zveze“ podrejen „Zvezi“ ter ji odgovoren za vse svoje poslovanje.

Vse, torej tudi denarstveno poslovanje, nadzoruje „Zveza slov. štaj. učiteljev in učiteljic“. Socialni odsek „Zveze“ mora predložiti ne le vodstvu „Zveze“, temveč tudi upravnemu odboru te „Zveze“ natančen račun o svojem poslovanju. Ker vpošlje v upravni odbor vsako slov. štaj. učiteljsko društvo, delegate (upravne odbornike), ima torej vsako slov. štaj. učiteljsko društvo vpogled v poslovanje socialnega odseka „Zveze“ ter ga tako nadzira.

Sploh se vrši vse poslovanje socialnega odseka „Zveze“ v okviru te „Zveze“ in pod njeno firmo. Naj navedem primer. Ko je hotel pristopiti socialni odsek „Zveze“ k čekovnemu prometu, sta morala dati predsednik „Zveze“, tov. Fran Kocbek, in blagajnik „Zveze“ pismeno pooblastilo, in sicer sta morala priti v to svrhu k poštnemu predstojniku v Celje, da sme sprejemati denarne pošiljatve za socialni odsek „Zveze“ blagajnik tega odseka, tov. Fran Voglar v Celju.

Ze iz tega slučaja lahko izprevidi vsakdo, da se vrši poslovanje socialnega odseka „Zveze“ v strogo pravih oblikah in po postavnih določilih.

Sicer so pa v socialnem odseku „Zveze“ poleg nekaterih mladih tovarišev tudi izkušeni starejši kolegi, in sicer: Fran Kocbek, nadučitelj v Gornjem gradu, Armin Gradišnik, nadučitelj v Celju, Ludovik Černej, šolski voditelj v Grižah, Fran Brinar, nadučitelj v Gotovljah, Ernest Slane, nadučitelj v Petrovčah, ki so kapacitete slov. štaj. učiteljstva ter so že njih imena porok, da se vrši vse poslovanje soc. odseka „Zveze“ vestno in pravilno. V soc. odseku ne odločujejo torej le „mladi“, „viharavi“ ljudje, kakor si mogoče kdo misli, če sliši o novotarijah, ki jih uvaja soc. odsek „Zveze“, ne temveč v tem odseku so združene mlade agilne in starejše v boju za naše stanovske interese preizkušene moči in baš tej srečni zvezi „viharavosti“ mladih in modrosti starih je pripisovati, da delovanje soc. odseka „Zveze“ tako lepo in vidno napreduje. —

K drugi točki!

Dela je res veliko, a dela se ne smemo strašiti, če gre za dobre ideje in vzvišene smotre. Ker je nemogoče, da bi to vse opravljal en edin človek, si je delo soc. odseka „Zveze“ razdelil, tako da delajo vsi odborniki. Ne sloni torej le na mojih ramah, pač pa imam jaz kot predsednik soc. odseka „Zveze“ pregled čez vse poslovanje in vse delo njegovo. Ker je res mnogo dela, ima socialni odsek dva tajnika, ki imata vsak svoj poseben delokrog, le najnujnejše rešujem kar sam. Največ in najtežavnejše delo ima pač blagajnik tov. Fran Voglar v Celju, ker poleg specialnih blagajniških poslov smo mu nprtili vse poslovanje glede „Naročilnih listov“. Te sprejemam sicer jaz, da vpišem naročnike v glavni (pregledni) seznam, a takoj pošljem vse „Naročilne liste“ tov. Voglarju, da naroči časopise itd. Začetek je povsod težak in sčasoma se bo naše poslovanje že ugledilo.

Navdaja me veselo upanje, da bo poslovanje soc. odseka našemu stanu kakor sploh našemu narodu v veliko korist in da se bo važnost soc. odseka „Zveze“ od leta do leta bolj upoštevala in bo njegovo delo raslo. Ze začetek je tako lep, da pač obilo odtehta trud in skrbi. To je danes že razvidno, da bo centrala socialnega odseka „Zveze“ morala biti v Celju ali v Mariboru in da bo moral imeti sčasoma svoje posebne prostore in svojega posebnega uradnika, ki bo opravljal manualna dela.

Kar se tiče stroškov poslovanja, so ti pač minimalni, ker vsi odborniki opravljajo brezplačno svoja dela za odsek. V vsakem „Naročilnem listu“ je na zadnjem mestu vpisano „50 vinarjev za pošne položnice in poštino“ in s tem malenkostnim doneskom posameznikov se bodo pokrili upravni stroški. Denarno poslovanje soc. odseka se bo vršilo potem e. kr. pošne hranilnice, in sicer vplačila in tudi izplačila, ker soc. odsek „Zveze“ ni pristopil k čekovnemu, temveč tudi k clearing-prometu.

Vsa uredba je dobro premišljena in vsak sme biti uverjen, da se nismo „zagalopirali“, temveč haš nasprotno, prepričan sem, da bo soc. odsek imel še dobiček, ki bo služil v učiteljske dobrodelne namene.

V programu ima soc. odsek „Zveze“ še več „novotarij“, ki jih bo izvedel drugo za drugo.

Bodite uverjeni, da bo soc. odsek „Zveze“ vsako reč dobro vsestransko preštudiral, preden jo bo izvedel.

Omenjenemu interpelantu sem pa tudi povedal, da me veseli, da mi je odkrito povedal v obraz pomisle-

ke, kar morda ta ali oni za hrbtom namigava. In če ima kdo katerekoli pomisleke, le odkrito na dan z njimi — clara pacta, boni amici! Ne le interpelacije, temveč celo kritiki ka poslovanja soc. odseka „Zveze“ mi je vselej dobrodošla, zakaj ne bojimo se javnosti, ker naše delo je pošteno in odkrito. In iskreno želim, da bi to pošteno in odkrito delo združilo slovensko učiteljstvo v okrilju naše stanovske organizacije v močno falango, ki bo delovala za dobrobit učiteljstva in za procvit šolstva.

V Naraapljah, dne 20. januarja 1909.

Anton Pesek, t. č. predsednik socialnega odseka „Zveze“ slovenskih štaj. učiteljev in učiteljic“.

Gornjegrajskega okraja učiteljstvo naznanja predsedništvo učiteljskega društva, da bo društveno zborovanje v nedeljo dne 14. svečna t. l. v Gornjem gradu ob 11. uri.

Zborovati moramo, ker je več stanovsko zanimivih reči — v Gornjem gradu pa zato, ker priredi tamonjšna čitalnica isto popoldne ob 3. uri gledališko predstavo s prosto zabavo in s plesom.

Združimo tedaj resno delo z veselo zabavo.

Zakaj bi se ne povesečili nekoliko v krogu naših prijateljev in prijateljic? Saj je sedaj čas veselja — predpust, ta čas presneti.

Toliko za sedaj, da se vsak in vsaka ve uravnati za 14. svečna.

Vzpored in podrobnosti priobčimo prihodnjič.

Zadreški krožek „Učiteljskega društva za gornjegrajski okraj“ ne bo imel svojega tretjega sestanka v prvi polovici meseca svečna, ker zboruje društvo. Prva dva sestanka sta se vrlo obnesla. Natančneje poročilo še pride.

Učiteljsko društvo za celjski okraj zboruje dne 2. svečna t. l. točno ob 10. uri dopoldne v okoliški šoli v Celju po tem-le vzporedu:

1. Zadnji zapisnik.
2. Društvene zadeve in nasveti.
3. Podavanje tov. g. Peska ali pa razgovor o izpremembi društvenih pravil. (Natančneje v sobotnem „Narodnem dnevniku“.)
4. Prosti razgovor o šolskih vprašanjih.
5. Predlogi.

Ker se je pri zadnjem zborovanju sklenilo, da se naj začne zopet resno gojiti petje, se prosijo pevke in pevci, da se zanesljivo in točno zbero že ob 9. uri k pevski vaji.

Naj nihče ne misli: „Brez mene bodo že opravili!“ Temveč pridite — k zborovanju kakor k petju — vsi, ki vam organizacija ni samo obrabljena fraza!

Odbor.

Popravek. V zadnjem poročilu o zborovanju „Učiteljskega društva za celjski okraj“ se je vrnila neljuba pomota v 4. odstavku, ki se naj glasi pravilno takole: Tovariš predsednik Armin Gradišnik nato izjavlja odločno, da nesprijemne več častnega mesta predsednika, ki ga je opravljal polnih dvanajst let, neče pa tudi sprejeti nobenega odborniškega mesta, ker ima drugega posla obilo; delal pa bo vedno zvesto za procvit društva.

Učiteljsko društvo za ljutomerski okraj je zborovalo dne 14. t. m. v Ljutomeru. Prijavljeni občni zbor se ni mogel vršiti, ker se je zborovanja udeležilo komaj 20 udov. Žalostno za tiste, ki so ostali doma, da se niti svojih stanovskih dolžnosti ne zavedajo.

Našemu društvu so panovo pristopili tovarišica Mahorčič in tovariša Šprager in Cilenšek.

Predsednik pozdravi navzoče in posebno novo vstople člane, katerim želi, da bi se kmalu udomačili med nami. Spominja se pokojnega tov. Rajha, ki je tako mlad moral v prezgodnji grob. Bil je vedno zvest član našega društva. Izrazi svoje ogorčenje nad toliko brezbriznostjo, da niti ni mogoče obnena zboru spraviti skupaj. Vsa stremi le ven iz središča mesto, da bi se medsebojno približevali in našli v naših sestankih nekako zbirališče. Še žalostneje je, da se nahajajo v najbližji okolici tovarišice, ki po opetovanem odborovem vabilu niso pristopile k društvu. Nekaj tovarišev in tovarišic pa se je moralo celo, črtati iz društva ker ne plačujejo udnine in se tudi ne udeležujejo zborovanj. Želi vsem članom srečno novo leto, društvu pa, naj bi se nekateri člani zbudili iz letargije in vsaj s svojo navzočnostjo pokazali, da jim je za skupno delo.

Izmed društvenih dopisov omenja okrožnico soc. odseka.

K tej točki govori tov. Tomažič nekoliko o naši organizaciji.

Zadnji dve zborovanji sta pokazali, kako malo je pri nas zanimanja za našo organizacijo. Ako smo stanovsko tako mlačni, kakšno more potem biti šele delovanje napram narodu. Navdušuje navzoče, naj pridno posejajo zborovanja, zakaj čim več nas bo tem živahnejši bodo naši sestanki. V današnjih časih ne zadostuje le delo v šoli, ampak tudi v društvih, ki jih imamo v našem okraju obilo. Ni častno za naš okraj, da se nahajajo celo večrazredne šole, kjer nima „Učit. Tov.“ niti enega naročnika, pač pa se podpira nam so-

vražne liste. Tudi roditeljski večeri se pri nas ne morejo udomačiti, medtem ko se jih drugje tako uspešno poslužujejo.

Tov. Cvetko se v debati dotakne bližajočih se deželnozbornih volitev, ko nas čaka zopet obilo dela, kakor tudi obilo prevar. Dolžni pa smo svojemu stanu in svojemu narodu delati za napredek in korist ljudstva.

Tov. Mavrič predlaga, naj se izvoli posebni odsek, ki bi sestavil toli potrebni zemljepisno-zgodovinski opis našega okraja. V ta odsek se volijo tov.; Kryl, Cvahte, Petovar in Lacherl.

Občni zbor se vrši meseca svečna.

Goriško.

Goriško učiteljsko društvo ima svoj letni občni zbor 4. februarja t. l. v Gorici v kavarni „Central“ ob 9. uri predpoldne s sledečim vzporedom:

1. Pozdrav predsednikov.
  2. Zapisnik zadnjega zborovanja.
  3. Poročilo a) tajnikovo, b) blagajnikovo.
  4. „Doneski k saniranju socialnih razmer med učiteljstvom.“ Predava tov. Fr. Mermolja.
  5. Volitev novega odbora.
  6. Raznoterosti.
- K polnoštevilni udeležbi vljudno vabi odbor.

Srednješolski vestnik.

** Gosp. dr. Karel Glaser, znani slovenski pisatelj in bivši profesor slovenščine na tržaški gimnaziji, je pred kratkim slavil 40letnico svojega pisateljevanja in 20letnico svoje promocije na Dunaju. Jubilarju naše najiskrenejše čestitke.

** Nov dež. šolski nadzornik. Cesar je provizoričnega deželnega šolskega nadzornika dr. Roberta Kauerja imenoval definitivnim šolskim nadzornikom za Primorsko.

** Izpraznjena srednješolska profesorska mesta. Društvo slovenskih profesorjev bo odlej v slovenskih dnevnikih priobčevalo po možnosti vsak mesec dvakrat vsa razpisana srednješolska mesta, za katera lahko prosijo slovenski supletni, izprašani za slovenski in nemški učni jezik.

** Matura iz slovensčine na utrakvističnih gimnazijah. Naučno ministrstvo je odredilo, da morajo abiturientje slovensko-nemških gimnazij poleg pismene mature iz nemščine kakor učnega jezika napraviti enak spis iz slovensčine.

** Srednje šole na Kranjskem. Najnovejši „Verordnungsblatt“ prinaša statistični izkaz o srednjih šolah na Kranjskem. Iz tega izkaza je dijakov: na I. državni gimnaziji v Ljubljani 578, na II. državni gimnaziji 459, na nemški gimnaziji v Ljubljani 124, na gimnaziji v Kočevju 122, na gimnaziji v Kranju 325, na gimnaziji v Novem mestu 227, v škofovih zavodih v St. Vidu (ki imajo šele 4 razrede) 191. Skupaj je torej na vseh kranjskih gimnazijah 2026 dijakov. Ljubljanska realka ima 529 dijakov, idrijska pa 270, skupaj torej 799. Iz tega izkaza je razvidno, da ima ena sama slovenska gimnazija več dijakov nego obe nemški gimnaziji. In da niso Nemci privilegirani narod?!

Književnost in umetnost.

Domače ognjišče. Štev. 12. Vsebina: 1. Anton Smerdelj: Posirovelost mladine. — 2. Janko Grad: Starši, zbudajte v otroških sreih domoljublje! — 3. Listek: Julij Slapšak: O, tudi otroci uče! — 4. Drobline. — Najtopleje priporočamo!

Naša bodočnost. 1. Ivo Trošt: Kobalov mutec. — 2. Andrej Rapè: Življenja utrinki. — 3. Andrejev: Slikar. — 4. Zvezdica. — 5. Bloc-Podravski: Matere velikih ljudi. — 6. A. S. Prisavski: Resnice — cvetice. — 7. Razgled po domu in svetu. — Če ne bo za list več zanimanja, mora — prenehati.

Zvonček. Leto X., 1. štev. Vsebina: 1. Gojila cvetice bom tri. Fran Silvester. Pesem. — 2. Kaj nam je pripovedoval naš dedek. A. Pesek. Povest. — 3. Zimsko veselje. Podoba v barvotisku. — 4. Lokavi volk. Mihael Levstik. Basen. — 5. Dva potnika. Sorin. Povest. — 6. Basni. Borisov. Basni. — 7. Janko z nožem se igra. Janku vroča kri curlja. Podobi v barvotisku. — 8. Premodre glave. Silvester K. Narodna smešnica. — 9. Vztrajna trma. Ivo Trost. Povest. — 10. Solnce. Fran Žgur. Pesem s podobo v barvotisku. — 11. Jankove zgrade in nezgode. Borisov. Povest. — 12. Toni. Jos. V. n. dot. Pesem s podobo. — 13. Pouk in zabava. Novoletno voščilo. Fr. Rojec. — Največji zvon na Nemškem. — Pivo iz riža. — Slika iz 20.000 pisemskih znamk. — Ob razvitju šolske zastave. F. Marolt. — 14. V deseto leto! — Priporočamo!

Gasilski koledar za navadno leto 1909. Sestavil Franc Ks. Trošt, zvezni tajnik. — Cena 50 vin. Natisnila „Učiteljska tiskarna.“ — Naš marljiv tovariš Franc Ks. Trošt je zopet letos izdal nad vse praktično in instruktivno sestavljeni „Gasilski koledar“, ki je okrašen s podobo Matije Mayerja, načelnika